

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 19.

Stockholm 21 Maj 1908

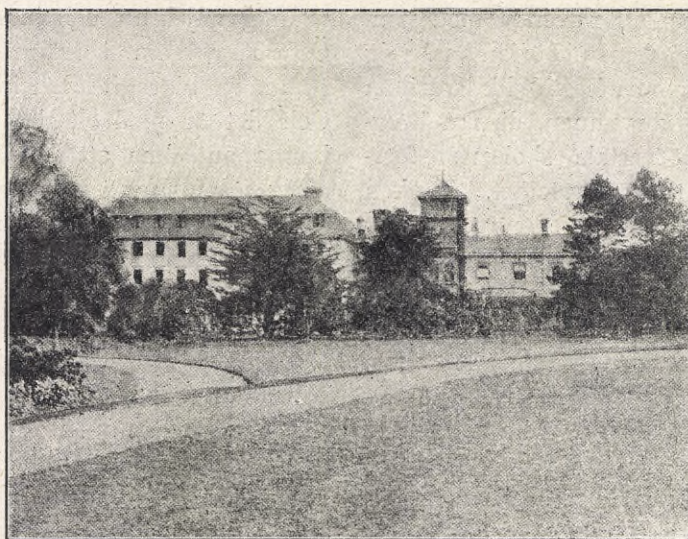
1:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10:— Rabatt: 5 ggr 5 1/2%, 10 ggr 10 1/2%, 20 ggr 20 1/2%, 50 ggr 25 1/2%. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	---

Svensk gymnastik i England.

Fru Bergman-Österbergs Physical Training College, Dartford Heath, Kent.

När man talar om svensk gymnastik i England och de framgångar, den där vunnit, är den oskiljaktigt förbunden med namnet på en svensk kvinna, fru Bergman-Österberg, hvilken genom outtröttlig energi, skicklighet och organisationsförmåga varit den som kommit den svenska gymnastiken att verkligen slå rot och utveckla sig i stor stil. Det är hennes arbete, som utgör själfva grunden till den ställning svensk sjukgymnastik nu intager i England. Ehuru icke initiativtagaren — den första väckande impulsen kom ifrån d:r M. Roth, som lyckades intressera en engelsk dam, mrs Alice Westlake, medlem af Londons folkskoleråd, för införande af den svenska fristående gymnastiken i Londons folkskolor — var det dock fru Bergman-Österberg, som kom till att taga upp det egentliga arbetet. Sedan mrs Westlake genom sitt inflytande år 1878 verkligen lyckats införa

Fru Bergman-Österbergs Physical Training College.

gymnastiken i folkskolorna i London, utnämndes fröken Concordia Löfving, hvilken då såsom utexaminerad gymnast vistades i England, till folkskolans gymnastiska inspektris. Hon öppnade kurser för lärarinnepersonalen, upptagande gymnastik, elementär anatomi och fysiologi. Somemellertid fröken Löfvings filantropiska intressen kommo henne att längta tillbaka till Sverige, där hon kände sig främst kallad att verka, lämnade hon sitt arbete i England år 1881, då fröken Martina Bergman, nu fru Bergman-Österberg, utnämndes till gymnastikinspektris för Londons folkskolor. Detta var begynnelsen till den nu öfver 25-åriga verksamhet, som tillfört den svenska gymnastiken så många landvinningar och triumfer i England. Svensk gymnastik infördes i öfver hundra skolor och ett tusental lärarinnor utbildades och utexaminerades under de år fru Bergman-Österberg kvarstod på denna post, hvilken

hon dock lämnade 1887. Hon hade nämligen då sin plan klar för en verksamhet, som skulle än ytterligare vidga fältet för den svenska gymnastiken i England.

Fru Bergman-Östberg, som insåg att den gymnastiska utbildning, som folkskollärarinnan erhöi, aldrig skulle komma att sträcka sig utanför hennes verksamhetskrets i folkskolan, började snart tänka på att söka få den svenska gymnastiken införd äfven i de högre flickskolorna. För detta ändamål måste nya kurser för utbildande af gymnaster efter svenskt mönster komma till stånd. År 1884 demonstrerade hon vid den hygieniska utställningen i London den svenska gymnastiken och 1885 anlade hon det första institutet i London för utbildande af gymnastiklärarinnor. Början var blygsam, endast fyra elever hade antecknat sig. Men den idé, för hvilken fru Bergman-Österberg särskildt arbetade, nämligen en förening af den svenska gymnastiken och den engelska friluftsspelet, var en framtidstanke med stora utvecklingsmöjligheter, och det är den hon nu under allt mera framgångsrikt arbete under tolf år förverkligat, sedan hon år 1895 flyttade till Kingsfield, Dartford Heath. Själva hennes uppfattning af gymnastiken och lärarinnans verksamhet inom skolan var fullt revolutionerande inom skolvärlden. Hon ville »att gymnastiklärarinnan skulle ge hela sin tid och hela sitt intresse åt samma skola, vara ledare på lekplatsen liksom hon var det i gymnastiksalen, öfvervaka barnens utveckling, förekomma deformiteter och vaka öfver skolans sanitära förhållanden». Det var stora uppgifter och stora fordringar, som uppställdes, af en långt större ideell räckvidd, än dem man är van att förbinda med gymnastiklärarinnans kall. Men fast man i början ansåg sig icke kunna bestå sig med lyxen af en dylik lärarinna i skolorna, är den tid nu öfvervunnen, då fru Bergman-Österberg måste söka öfvertala skolornas föreståndarinnor att försöka det nya systemet. Tanken var för stor och bärkraftig för att icke segra, och för närvarande räcker institutet i Dartford Heath icke till att fylla alla gymnastiklärarinneplatser. De bästa skolorna i England engagera fru Bergman-Österbergs elever och de erhålla också den högsta aflöningen. Den svenska gymnastiken har vunnit en fullständig framgång i de engelska privat- och elementarskolorna, liksom redan förut i folkskolorna.

Fru Bergman-Österbergs »College» ligger i en

synnerligen vacker trakt ett par timmars väg från London, i närheten af Dartford Heath. Till den stora, komfortabelt inredda byggnaden hör en större trädgård och park med lek- och lawntennisplatser. I trädgården, omgifven af lummiga träd, ligger den stora gymnastiksalen, synnerligen väl ventilerad. Alla redskap äro tagna från Stockholm. I skogen är en gymnastikapparelj för sommarbruk uppförd. Kursen vid institutet är tvåårig och omfattar teoretiskt arbete i anatomi, fysiologi, gymnastikens teori, hygien samt elementär symptomatologi, praktiskt arbete i ped. gymnastik, sjukgymnastik samt utelekar. Kursens syftemål är att af bildade kvinnor utbildade lärarinnor i rationell fysisk uppfostran.

Det är icke endast i skolor öfver hela England, som fru Bergman-Österbergs elever nu leda undervisningen i svensk gymnastik. I tjuguatta klubbar för fabriksarbeterskor och sömmerskor är äfven vår gymnastik införd, liksom i skolor och asyler för döfstumma och blinda. I Holloway och Glasgow fångelser har svensk gymnastik införts bland kvinnorna. I tolf flickskolor i Sydafrika arbeta fru Bergman-Österbergs elever, och flera hafva innehaft anställningar i Amerika, Mindre Asien och Australien. Privatkurser gifvas vid institut i London, Bristol, Edinburg, Bournemouth, Hastings, Norwich, Cambridge, Liverpool, Manchester, Glasgow m. fl. orter. Afdelningen för sjukgymnastik och massage förestås af »Kingsfield students» vid ett 10-tal engelska sjukhus.

Af det ofvan anförda framgår, hvilken utbredning den svenska gymnastiken vunnit i England. Med sällsynt organisatorisk förmåga, förbunden med en ovanlig viljekraft och intelligens, är det fru Bergman-Österberg, som i främsta rummet bidragit härtill. Och det är med glädje vi kunna anteckna att det är *svenska kvinnliga gymnaster*, som infört svensk gymnastik i Londons folkskolor för flickor, såväl som i hundratals engelska flickskolor, och vid Girton och Newnham i Cambridge, innan den ännu införts vid engelska flottan och hären.

Fru Bergman-Österberg.

Kvinnan i konsten.

Föredrag af Carla Celesia di Vegliasco, hållet vid första italienska kvinnokongressen i Rom, april 1908. Öfversatt af Tyra Kleen.

Nödvändigheten att förbättra allmänna opinionens förhållande till kvinnan — en sak, som ej är inskränkt till en särskild grupp af mänskligheten utan i allas intresse — har numera insetts af jurister, nationalekonomer och författare.

I litteraturen har Ibsen med sina kvinnoskapelser bidragit att ta bort den narrkåpa af löjlighet, som många anse att vi moderna kvinnor gå omkring med, samt därmed afslöjat en dittills ignorerad personlig utveckling.

Men världen afstår inte så lätt från sina källor till

skratt (och den gör ju rätt i att skratta, när den kan, ty vi ha alltid tillräckligt med anledning att gråta); och fastän »Nora» och öfriga Ibsenska kvinnoskapelser, tack vare våra skådespelerskors utmärkta tolkning, ha blifvit lefvande personligheter bland oss, samt med litterär succès fara fram på mänsklighetens allfarväg — så skrattar massan dock fortfarande sitt tanklösa skratt — sitt sunda skratt, ty det är samma oreflekterade ansvarslöshet, som hos det utvecklade barnet.

Jämte Ibsen har t. ex. Maeterlinck känt det nya behofvet och uttryckt det i sin »Ariane et Barbe-bleu», där författaren — fastän förnekande att ha velat tjäna feministiska syften — har gifvit en härlig bild af kvinnlig rebelltyp midt i en ännu förslafvad miljö.

Men det var inte nu min afsikt att förfölja feministiska idéers olika uttryck i litterära produktioner — jag påpekar endast detta som bevis för att nödvändigheten insetts äfven på håll, där man förr ej skulle antagit det.

Och så vill jag påpeka, att liksom allt mänskligt är en produkt af motsatta riktningar, så är äfven detta löje på vår bekostnad delvis vår egen skuld. Vi ha tolererat den gamla legenden om kvinnan såsom varande antingen en gåta eller en katt eller också en ryggradslös klängväxt, för hvilken mannen måste vara stam och stöd; och å andra sidan, som motsats, den utvecklade kvinnan, renons på all affektiv förmåga. Men nu bryr sig kvinnan inte längre om att vara det utommänskliga mysterium, som man hittills velat göra henne till: hon gör anspråk på att vara människa med intellekt och vilja. Och som sådan måste äfven hennes handlingar ledas af ett utbildadt förstånd, såvida man ej fortfarande vill insistera på, att de skola ledas af oordnade nycker och oreflekterade impulser.

Var och en har sin egen andliga fysinomi, som fordrar en miljö, öfverensstämmande med de egna böjelserna. Och det »evigt kvinnliga» — inte i Goethes upphöjda bemärkelse, utan när därmed förstås en jämnstruken enformighetstyp — är en lika bekväm som skadlig konventionalism. En kvinna kan älska under alla hederliga former, medan hon samtidigt kultiverar den heliga gudagåfva, som är intelligensen; hon blir medvetnare, tillignar sig en mera omfattande förståelse gentemot andra, hon blir mannens arbetskamrat i hans sträfvan att förstå och ordna detta »universums väldiga mysterium», såväl i abstrakta idéer, som i deras praktiska omsättning, och öfverhufvud alla mänskliga uppgifter. Allt detta kan hon göra — såvida eljes hennes intelligens räcker därtill utan att ge anledning till förskräckelse däröfver, som inför en förestående kataclysm — ty denna kommer helt enkelt att utebli. Äfven kvinnan följer den allmänt mänskliga regeln, att enhvar kan ej bli ett geni, men väl en nyttig och nödvändig människa. Urvalet gör sig själft, om hvar och en får obehindradt följa sin natur och sin plikt.

Själfmedvetenhet är jämnvikt och naturlighet, och detta betyder lifsmod, mod att vara oss själfva utan

främmande inflytande, grundvillkoret för all kraft och allsköns dygder. Det är framtidens kvinna.

* * *

I de andra sektionerna komma andra att tala om kvinnlig insats i uppfostran, välgörenhet och all öfrig social verksamhet. Jag vill helt kort yttra mig om kvinnan i den bildande konsten, och om den framtid jag här tänker mig för henne, vare sig som utöfvande eller inspirerande.

Till det allmänna tvifvel på kvinnans intellektuella möjligheter, som likt kväfvande dunster omger hvarje hennes energyttring, hör uppfattningen att kvinnan ej är till för konsten. Man medger hällre, att kvinnan är ett konstverk i och för sig. Men i hvarje fall har hon utprägladt sinne för att försköna sig själf och sin omgivning. Hon visar en speciell begåfning för att uppfatta linjer och utbilda deras gratie, t. o. m. när en perverterad smak drifver henne att denaturera sin gestalts linjer, i stället för att korrigerera dem. Hon visar medfödt sinne för färger, vare sig hon sysselsätter sig med deras bjärtaste kontraster, eller hon utspäder dem till en oändlighet af mer eller mindre färglösa skiftningar. Hon är således född konstnär; men hon är det i allmänhet blott för sin egen person. Hon skulle endast behöfva lära en djupare förståelse för allt det sköna, som finns utom henne, lära att tänka för att kunna ingjuta reflexionens element i sin naturliga draging till det sköna.

Kvinnor måla ofta, men utan fordringar på sitt eget arbete; de ta det ej på allvar, vana som de äro att foga sin egen ärelystnad efter den allmänna opinionens ringaktning. Hon ler så bedårande graciöst öfver sin egen oförmåga och skulle för intet i världen vilja byta med den typ, som representeras af kortklippt hår och breda skodon. Man fasar för »basbleuismen»!

Men för denna ha inte heller vi någon användning — vi äro lika beredda att afstå från den. Hvad vi där emot behöfva, hvad hvarje människa behöfver, är den förståelse och sympati, som ger vingar åt viljan och vapen mot hindren.

Vår vilja är inriktad på det skönas kult: vi behöfva bli medvetna därom, ta vara på och uppfostra denna instinkt och ändra den litet till något mera rationellt, och sålunda skaffa oss det omdöme, den upplysta kritik, som är nödvändig både för att själf producera och för att uppfatta hvad andra producerat.

* * *

Hur skola vi nå denna utveckling af vår naturliga skönhetsinstinkt? Genom att lära oss se.

Jag citerar här ungefär samma fråga och svar, som jag hittade bland Carrières memoirer:

»Hur skall man kunna intressera för uttrycket i plastiska former, varelser, som aldrig lärt att förstå och älska lifvet? Genom att bibehålla vid lif barnets nyfikenhet, som försätter det i kontakt med sin omgivning.»

Carrière har således indirekt gjort samma observation som Isidoro del Lungo i sin artikel i Nuova Antologia för 16 nov. 1907, där han, apropos studierna i våra gymnasier, beklagar den bristfällighet i undervisningen, som består i att den ej försätter oss i kontakt med den omgifvande verkliga världen. »Det talas mest, i stället för att visas, och sålunda undervisas ej», säger den erfarne läraren. Carrière, som äfven ville undervisning i konsten att se och uppfatta, föreslog promenader med eleverna på gator, i fabriker, i konstnärers atelierer, ut på landet; han ville att eleverna skulle anteckna eller skizzera allt hvad de sågo; att skolans lexor skulle bestå i något slags återgifvande af alla erhållna intryck. Sålunda hoppades han ernå skärpt observationsförmåga och kombinationsförmåga, grundvillkoren för konstnärligt omdöme, och inför hvilket intet fusk kan passera som sanning.

Allt detta är rationellt. Och detsamma vill jag tillämpa på kvinnlig uppfostran. Den tiden är förbi, då en väsentlig skillnad ansågs nödvändig i manlig och kvinnlig uppfostran; och kontakten med det verkliga lifvet i alla dess former och yttringar måste bli en verksam metod att väcka och utveckla den kvinnliga intelligensen.

Under tiden må man i den konstnärliga uppfostran ej glömma alltings betydelse, inneboende symbol, utan just pointera detta som det väsentliga.

I skolorna är detta viktigare än den tekniska undervisningen, hvilken för stora flertalet af ungdomen har föga intresse. Eleven borde ej genom undervisningssättet vänjas att uppfatta verkligheten mekaniskt som en fotografiapparat, utan fastmer inriktas att söka idén bakom formen, själen bakom dess materiella uttryck; att i allt, som känner, lider, njuter, spåra lifvet i harmonisk mening, med oändlig vördnad för alla dess former och yttringar, smådelar af ett imponerande helt.

Dessutom borde man i uppfostran lägga mera vikt vid besöken af moderna konstutställningar tillsammans med kompetent person, som för ungdomen förklarar meningen i hvarje konstverk samt visar dem sammanhanget mellan forntids och nutidskonst. Som lär dem beundra antiken och renaissancen; som i den moderna konsten lär dem se afsikterna till större upplysning om sanningen under alla sträfvan den att få händer och ögon rena från den akademiska svärtan, som lär dem se framstegen äfven i den skenbara tillbakagången. En Rembrandt skall inte återkomma, emedan han redan sagt allt, som då kunde sägas; men vi kunna ännu alltjämt upptäcka solluset, de ljusa, genomskinliga skuggorna, hela människokroppens mångfaldiga skönhet i dess betydelse för våra egna moderna synpunkter.

Detta utvecklande af ungdomens sinne för skönhet genom besök af konstutställningar, t. ex. de hvartannat år i Venedig, borde främjas genom nedsatta pris på järnvägsbiljetter, liksom man redan gör för dem, som idka industriella studier; men man rycker leende på axlarna åt förslaget att göra det för konsten, som dock är den bästa

formen af alla mänskliga energiyttringar, ty den lyfter oss öfver alla hvardagslifvets småaktiga banaliteter.

Slutligen föreslår jag större utsträckning af den redan införda, berömvärda seden att med fotografier af konstverk dekorera skolornas eljes kasernlika hvita väggar.

Man har återgifvit trummorna och trumpeterna åt våra soldater för att öfvervinna deras trötthet; låt oss också ge våra barn denna skönhetens musik för att öfvervinna deras viljetrötthet.

Dock ej med uteslutande af nu lefvande konstnärers verk. Hvarför bli ni förskräckta, som inför ett vanbelgadt tabernakel, så snart man föreslår att inför barnens blickar vid sidan af Rafael och Tizian äfven sätta Segantini, Morelli, Mosé Bianchi och andra yngre? Äfven de äro dock värda vår beundran.

I religionen talar man ej mer om kättare, och i vårt paradiset göra vi nu plats åt alla. Låt oss också öppna våra portar och hjärtan för dessa uteslutna döda och lefvande konstnärer, så att all konst, som sökt och vibrerat, kan få bilda del af vårt lif.

Kvinnan borde använda sitt inflytande i hemmet till att omgifva sig med all slags konst utan afguderier för den ena eller föräkt för den andra, och sålunda veta att sammanlänka gammal och ny konst, så att ingen klyfta får finnas, utan en oafbruten väg föra fram mot skönheten*). Hon skall ej längre nöja sig med dessa eviga återuppreparanden af det förgångna med något af dödens orörlighet öfver sig. Utan den gamla storhetstiden skall hon i stället återuppväcka till lif genom en ny nutid.

Med denna nya skönhetssträfvan skulle i hennes lif komma ännu ett mäktigt intresse, som lyfter hennes själ, sysselsätter de många lediga timmarna i hemmet, och utom hemmet sysselsätter hennes ögon och hennes tankar och tvingar henne att intressera sig för allt skönt, som möter henne. Hon skulle småningom forma ett nytt samhälle, där konst och skönhet åter, liksom fordom, blir lifsbehof — i samarbete med mannen bilda en egen nationell konst.

Konsten är intet utan fantasien, och fantasien hämtar sin näring genom kontakten med omgifvande harmonier, om än aldrig så obetydliga. En arkitektonisk linje, ett måleriskt motiv kunna inspireras af en blomma, ett veck, en gest. Att skapa denna inspirerande harmoni är en kvinnlig uppgift.

Ur de många formerna af en för oss alla gemensam längtan efter ny skönhet, som uttryck för vår egen tidsanda, skall — liksom vetenskap och konst nu söka sammansmälta de olika strömningarna af modernt tankelif — en ny syntetisk symbol uppstå, en ännu ej uttryckt idé, som skall framställas med den moderna teknikens uppfinningar — och detta skall bli vår tids karaktäristiska konst.

*) Detta med anledning af italienska förhållanden, där den moderna konsten, trots sina traditioner, står mycket lågt.

Den italienska kvinnan.

Med anledning af den nu afslutade kvinnokongressen i Rom innehåller den tyska tidningen »Die Frauenbewegung» en artikel om kvinnans ställning i Italien af Margarete Marasse, ur hvilken vi meddela nedanstående. »När kvinnan lärde sig läsa, bragtes kvinnofrågan till världen», har Marie von Ebner-Eschenbach en gång yttrat. I Italien är det ännu i dag icke något oerhördt att äfven i välsituerade familjer finna kvinnliga analphabeter. I södern, särskildt på Sicilien, finnes det många »bättre» fäder, som icke vilja gifva sina döttrar elementarundervisning, på det att de ej skola kunna nås af något så oskärande som ett kärleksbref. Man kan lätt sluta sig till att under sådana förhållanden har den italienska kvinnan, trots sin stora forntid och rennässanstidens lärda *grandes dames*, först sent kommit till någon själfständigare utveckling, och det har först i våra dagar kunnat blifva tal om någon kvinnorörelse.

Dora Melegari gifver i tidskriften *Rassegna contemporanea* en öfverblick af den italienska kvinnans uppvaknande. Hon förklarar, att orsaken till hennes sena inträdande i kampen för sina rättigheter ligger i hennes indolenta natur, den uppfostran hon fått, i nedärfda fördomar och i husliga och religiösa vaneföreställningars makt öfver henne.

Äktenskapet är för den unga kvinnan icke endast det mest eftersträfvansvärda målet, utan också det alldeles själffallna. Hemgiften spelar visserligen en stor roll, men är dock ej af så afgörande betydelse som ofta annorstädes. Bland folket ingås äktenskap ofta, äfven om det materiella goda alldeles saknas. Mannen förstår att uppskatta kvinnans värde ur en ren praktisk synpunkt. En god hustru är guld värd. Emellertid uppsluka klostren ett stort antal kvinnor, hvilka, när de försmåtts af den jordiske brudgummen, söka sin tröst i religionen, utan att hafva en tanke på att äfven utom äktenskapet kan kvinnan finna en verkningskrets och ett innehåll för sitt lif.

Om man å ena sidan måste konstatera ett oerhördt oförstånd från mödrarnas sida i afseende på det uppväxande släktets uppfostran, måste man å andra sidan erkänna, att i Italien man på det mest liberala sätt gått de frisinnades önsknings till mötes angående den kvinnliga undervisningen. Redan för 30 år sedan arbetade deputeranden Ruggero-Bonghi — och lyckades däri — på att universiteten skulle öppnas för kvinnorna, och flickor studera vid goss-gymnasierna i stor utsträckning. Italien är den första europeiska stat, där frågan om rösträtt för kvinnor fram-

fördes i parlamentet redan år 1876. Som de första kvinnliga pionärerna för kvinnosaken nämnas Alaide Beccari, Anna Maria Mozzoni, Paolina Schiff, Emilia Mariani och Linda Malnati. Trots dessa betydande krafter gick saken emellertid icke något vidare framåt, förr än alldeles nyligen verkliga stormsteg tagits med plötslig och sydländsk häftighet.

När miss Sandford, internationella kvinnoförbundets i Canada delegerade, kom till Rom för att söka intressera de italienska kvinnorna för ett *Consiglio Nazionale*, fann hon marken väl beredd. För närvarande finnes det i Italien en stor mängd kvinnoföreningar, hvilka öfver hela landet arbeta för att uppfostra kvinnorna till nyttiga arbetare på de sociala områdena. Man sträfvar icke endast för att höja de arbetande kvinnornas ekonomiska ställning, för åstadkommande af lagförändringar i afseende på den gifta kvinnans eganderätt och förvaltningsrätt m. m., utan äfven för att öppna det uppväxande släktets ögon, visa de tanklösa på deras plikter mot samhället samt vidga deras intressesfer.

De arbetande kvinnorna i Italien hafva det emellertid i vissa afseenden bättre ställt än t. ex. delvis i andra länder, såsom i Tyskland, där lärarinnan, om hon gifter sig, måste lämna sin plats i skolan. I Italien kunna de gifta lärarinnorna behålla sin plats i folkskolorna, och skoldirektionen har i de flesta fall funnit dem vara särskildt lämpade för sitt kall, på grund af den erfarenhet de fått genom uppfostrandet af sina egna barn.

Milanotidningen »*Corriere della Sera*», Italiens mest ansedda tidning, har med anledning af kongressen i Rom i en mycket sympatiskt hållen artikel uttalat sig om de damer, som deltagit i kongressen, och särskildt ordat om deras skönhet och elegans. Detta är särdeles betecknande för Italien, där en kvinnas utseende är af den allra största betydelse, ty äfven om man lär sig uppskatta hennes inre egenskaper, är ett vackert och elegant yttre här, mera än annorstädes, det verkliga afgörande för uppfattningen af henne.

Den radikala kvinnogruppen har hållit sig borta från den aristokratiska kongressen i Rom. Denna förra riktning återigen är det, som är representerad af *L'unione femminile di Milano*, hvars kongress kommer att äga rum nu i maj i Milano. Det är till denna kongress Ellen Key är inbjuden såsom hederspresident.

MEDARBETARE I DAGNY.

Bland de framstående kvinnliga pennor, som ställt sig till tidningens förfogande, märkas bl. a.: Gertrud Adelborg, Signe Bergman, Hilma Borelius, Emilia Broomé, Frigga Carlberg, Lotten Dahlgren, Ellen Hagen, Kerstin Hesselgren, Ann-Margret Holmgren, Kerstin Hård af Segerstad, Anna Höjer, Sigrid Leijonhufvud, Gurli Linder, Anna Lindhagen, Ellen Lundberg, f. Nyblom, Agda Montelius, Anna M. Roos, Anna Rylander, Hilda Sachs, Hilma Söderberg, Elna Tenow, Lydia Wahlström, Anna Whitlock.

HENRIK GAHNS
Bor-Lanolin-Tvål

I STÄNGER

BEREDD AF DE FINASTE INGREDIENSER
MED TILLSATS AF DET FÖR HUDEN SÅ
VÄLGÖRANDE LANOLINFETTET JÄMTE
BORAX. YPPERLIG HUSHÅLLSTVÅL. . . .

Kommunal rösträtt för gift kvinna afslagen af riksdagen.

Riksdagen, som onsdagen den 13:de dennes hade att afgöra öfver den kommunala rösträttsfrågan för gift kvinna, har i enlighet med lagutskottets afstyrkande utlåtande afslagit liberala samlingspartiets förtroenderåds senaste förslag såväl som socialdemokratiska riksdagsfraktionens, Lindhagens m. fl:s motioner om allmän och lika kommunal rösträtt för både män och kvinnor.

I Första kammaren föranledde frågan icke ens någon debatt, Andra kammaren afslog hr Staaffs m. fl:s motion med 111 röster mot 96; hr Brantings m. fl:s och hr Lindhagens m. fl:s motioner afslogos utan votering.

Med dessa beslut har således kvinnornas andra rösträttsfråga vid årets riksdag äfven fallit. Tidt och ofta har man hört uttalanden om, att kvinnans deltagande i det kommunala lifvet vore i helt annan grad lämplig och önskvärd än i det politiska. Kvinnans husmoderliga egenskaper skulle här komma till direkt användning, och

hennes intresse för sådana frågor som t. ex. fattigvård, skolväsen och sjukvård kunde tillvaratagas och utnyttjas. Man skulle väl tycka, att det nu hade varit den rätta tidpunkten att visa, att man verkligen på allvar *ville* detta genom att taga äfven de gifta kvinnorna med i det kommunala arbetet. De gifta kvinnorna lära väl i de flesta fall vara särskildt ägnade att taga del i ordnandet af angelägenheter, med hvilka de — mera än den ogifta kvinnan — ofta hafva direkta beröringspunkter. Riksdagen har emellertid icke beaktat denna synpunkt. Den kommunala rösträttsfrågan är afslagen, och de gifta kvinnorna hållas alltjämt utestängda från något som helst inflytande på ordnandet af de samhällseliga förhållanden, af hvilka de äro fullt så nära beroende som samhällets öfriga medlemmar.

Man kan med hr Staaff uttrycka den åsikten, att riksdagen väl kunnat bevilja den gifta kvinnan den lilla rösträttsallmosan af 1 röst.

Riksdagens beslut i barnmorskornas lönefråga.

Minimilön å 300 kr. fastställd.

Riksdagen behandlade förra lördagen ännu en fråga, som berör en särskild grupp af kvinnor, nämligen barnmorskorna. Dess beslut blef ett afslag af hvad dessa kvinnor själfva begärt — en minimilön af 400 kr. Sammansatta stats- och lagutskottet hade redan, såsom bekant, i hufvudsak tillstyrkt den kungl. propositionen, hvilken bestämde 300 kr. såsom minimilön utom bostad och bränsle. Det är detta utskottets förslag, som nu antagits af kamrarna, med 69 röster mot 21 i Första kammaren, i Andra kammaren med 118 röster mot 82.

Barnmorskornas lönefråga har hört till en af de mest berättigade, som kommit upp på dagordningen. I små och tryckta omständigheter lefva de flesta af dessa kvinnor, hvars arbete är af den mest makt-påliggande och ansvarsfulla art. Märkvärdigt länge hafva de sträfvat under tryckande existensvillkor utan att föra sin sak fram inför allmänhet och riksdag. När den nu ändtligen kom upp, vågade man verkligen hoppas och tro, att de svenske män, riksdagens ledamöter, som ensamma hade afgörandet i sin hand, *denna* gång skulle se och behjärta de kvinnors intressen, som icke själfva kunde bevaka sin sak. Här gällde det inga politiska eller kommunala rättigheter för kvinnan, intet inträngande på ett verksamhetsfält, där det kunde blifva något rivalskap med manligt arbete, det gällde endast ett nödortfigt betryggande af en grupp kvinnors existens, hvars verksamhet hela samhället är beroende af. Herr Kjellberg betonade under debatten i Andra kammaren betydelsen af att Sveriges

barnaföderskor bekomme den bästa och mest kompetenta vård. Huru skola de kunna få det af kvinnor, så illa lönade af samhället, att man ej kan förstå, huru de ens få råd till att skaffa sig tillräcklig och närande föda! Det är i sanning mycket man begär och fordrar af kvinnorna.

Som bekant finnes det fall, där man, som den naturligaste sak i världen, begär att kvinnor nitiskt och med intresse skola sköta samma åligganden som mannen för en lön, som principiellt är fastställd betydligt lägre, än den han åtnjuter. Därvidlag kan det ju ännu disputeras om *principen*. Men i en sådan sak som barnmorskornas lönefråga, där det gäller att bestämma för kvinnor, som inom sitt yrke äro oersättliga, en lön — af dem själfva så lågt beräknad, att hvarje man *måste* kunna förstå att detta är ett existensminimum, som äfven kvinnor endast genom umbäranden kunna lefva på — hade man dock kunnat vänta, att männen lagstiftarne skulle fatta sitt ansvar vid afgörandet på ett helt annat sätt. I de fall, där det tvistas om kvinnans rättigheter, finns, som sagdt, alltjämt synpunkter, som icke äro utklarade, men här gäller det ju en för hela samhället oersättlig och nödvändig institutions, barnmorskekåren, nödortftligen ordnade existensförhållanden, och då synes det väl som om ett sådant riksdagsbeslut, som det här fattade, hvarken ur den ena eller den andra synpunkten är tillfredsställande. Det är ej endast kvinnorna, som blifva lidande, det är hela nationen och släktet.

Platssökande

få sina annonser införda i Dagny för halfva vanliga priset eller 7½ öre pr mm. enkel spaltbredd.

Polska minnen.

Några randanteckningar till El. Orzeszkos »Gloria Victis!»

1863 . . . Detta årtal, som ej säger oss mer än hvilket annat som helst, väcker hos hvar polack af den nu levande generationen en hel här af känslor: stolhet, vemod, harm, minnet af bittra personliga förluster. Likgiltig kan ingen stå inför det.

Den 22 januari räknas som dagen för utbrottet af upproret, men naturligtvis hade det jäst i flere år förut — våldsammare än vanligt må tilläggas, ty sedan nära hundra år befann sig ryska Polen i permanent jäsningstillstånd. De förståndiga betraktade företaget som en dårskap, och två partier hade bildat sig, »de hvita», de sansade, vanligen äldre och mera besuttna, som voro emot resning, och »de röda», de mestadels unga, lidelsefulla, intet beräknande, som voro för. Men de af »de hvita», som jämte förstånd också hade fosterlandskärlek, ansågo sig, då striden väl utbrutit, också förpliktade att delta i den. Och den polska adelsgården, denna alla polackers älskade »dwór szlachecki» med sin traditionella långa envåningsbyggnad, öppnades för insurgentskarorna, dess ägare må ha varit »hvit» eller »röd», visthusen tömdes på sina förråd, kroksablar och revolverar togos ner från väggen i egendomsherrns arbetsrum, och allt sändes ut till männen i skogarna, hvarvid det ofta var husets kvinnor, som stodo för och ombesörjde transporten.

Till mina lifligaste minnen hör en skildring af den feber och entusiasm, som då rådde i ett af dessa gamla hvita hus med sina lindar — slavernas heliga träd — på den stora gården.

Det var en afton i en polsk emigrantfamilj, bosatt i en by ute på det stora franska slättlandet, La Beauce, Både herrn och frun i huset hade deltagit i upproret. och nu berättade Madame för mig, medan hon husmoderligt sysslade med att duka af middagsbordet. Men snart glömdes de husliga bestyren, och Madame bara berättade och berättade: hur hon och hennes syskon, en hel skara, med all sin unga hänförelse, med lif och själ hängifvit sig åt »saken». Bröderna voro i insurgentkåren, systrarna länsade visthuset på allt hvad där fanns, sydde kläder, bakade — allt åt insurgenterna och allt med föräldrarnas fulla medgifvande. Så, litet senare, kom en äfventyrlig färd, då Madame, bara barnet ännu, förklädd till bondflicka körde en flyktande bror den många mil långa vägen till en östersjöhamn; så var det fängelse-tiden, då hon och hennes syster utanför fängelsegallren sågo galgen och af den välvillige fängnekten upplystes om att den skulle de hänga i . . . »Men det gjorde mig ingenting, jag ville hellre bli hängd än benådad!» förklarade Madame, och hennes ögon blixtrade nu vid femtio år på samma sätt som de säkert blixtrat, när hon som ung flicka såg ut genom fängelsegallren i Kowno.

När vi sedan tittade till, hade vi i fyra timmar suttit vid det afdukade bordet, och ingendera hade vi haft en aning om hvad tiden led.

1863 var Madames år, Monsieurs åter var företrädesvis 1830. Då voro möjligheterna större, då hade landet ännu egna trupper, flera stora slag ägde rum mellan ryssar och upproriska, ryssarna nödgades företaga en formelig belägring af Varschau. »Hade bara inte befälhafvarna svikit och begått förräderi, skulle vi ha vunnit då», säger Monsieur, doktorn, som dagen i ända kuskar omkring på La Beuces breda, hvita landsvägar, från by till by, och ser om sina patienter, men som, när kvällen kommer, hur trött han är, får nytt lif, om man gör honom en fråga, om det stora året. Och när han börjar tala om det och hvad det kunde ha lett till, då nästan förgäter han La Beauce och de snåla, sjuka franska bönderna och alla de oräkneliga fattiga landsmän i Paris, som han oegennyttigt hjälper till att försörja — för att inga obetalta räkningar skola kasta skugga på polska namnet.

1830—31 representerade en möjlighet, som inte förverkligades, 1863 var en orimlighet, »de hvita» fingo i praktisk mening alldeles rätt. I början af nästa år voro de små insurgentskarorna skingrade, fallna för de ryska truppernas artilleri, galgar restes i alla landsändar, och ett visst antal polacker hängdes enligt nådig förordning i hvar stad. En stor mängd egendommar konfiskerades och skänktes åt de trogna ryssar, som särskildt utmärkt sig vid upprorets undertryckande, omkring 200,000 polacker förvisades till Sibirien och det inre Ryssland. Tur hade de, som lyckades fly öfver gränsen, och ännu finns väl i hvarje land i Europa och i de flesta utom Europa polska emigrantfamiljer uppvuxna kring fäder, som 1863, utblottade på allt, lyckades rädda sig undan »moskalen» (moskoviten).

Värst hade förtrycket varit i Litauen — hvarmed icke är sagdt, att det ej i de öfriga delarna af ryska Polen var olidligt — och där hade insurgenterna kanske de svåraste förhållandena att kämpa med. Den oblidkeliga Nemesis gjorde sig gällande också vid upproret 1863. Deltagare i det voro så godt som uteslutande adel och den polska byadel, som väl närmast kan förliknas vid vår svenska bonde. Den stora massan af polska folket, chloperna, förhöll sig ligkiltig. Rysk eller polsk herre kom för dem på ett ut — förtryckare voro båda två; någon känsla för fäderneslandet hade aldrig utvecklats hos den polske bonden i hans tunga tillvaro. Nu utlofvade upprorskommittéerna i sina manifest alla medborgerliga rättigheter också åt chloper, men kunde han också händelsevis läsa dem, gjorde de i hvarje fall ej vederbörligt intryck. I Litauen kom därtill, att folkets massa talade ett helt annat språk än den polska eller

poloniserade herreklassen, nämligen litauiska; äfvenså bekänner sig dess flertal icke till romersk-katolska läran, utan dels till den grekisk-katolska, dels till en sammanmältning af bägge, den s. k. »unionen».

Dessa förhållanden gjorde, att ryssarna ansågo sig ha största utsikterna att lyckas i sin russificering af Litauen, och följderna af upproret drabbade också hårdast denna landsända. Där grasserade åren under och efter upproret den i Polen hemskt beryktade Muravjev, »hängaren» kallad, som tycks ha varit en sorts modern Ivan den förskräcklige. — Härom året hedrade honom ryssarna med en staty i Vilna. — Där infördes undantagslagar, strängare än i det öfriga Polen: så t. ex. har i Litauen ingen polack rätt att förvärfva sig jord; hvarje egendom, som där säljes, går förlorad för landets egna inbyggare och kommer i ryska händer — samma system som tyskarna nu infört i Posen. Polska språket undertryckes där ännu mera systematiskt än i det öfriga Polen, är alldeles bannlyst från skolor och offentliga inrättningar; får öfver hufvud alls icke göra sig hördt. Likaså förföljs naturligtvis den vaknande litauiska nationalitetsrörelsen, ett — visserligen ännu svagt — motstycke till den fenno-manska rörelsen i Finland. De lindrade bestämmelser, som de sista revolutionsåren förskaffat Polen, hade ju i viss mån utsträckts också till Litauen, men för närvarande återgår allt till det gamla.

Eliza Orzeszko skriver härom i ett privatbref: »Beträffande våra allmänna angelägenheter står det illa till och blir allt värre. Löften om frihet visa sig ha varit tomma dunster. De offentliga inrättningar för främjande af upplysning och kultur, som på grund af dessa löften uppväxt i ganska stort antal, stängas nu den ena efter den andra. Åter börjar här bli tyst och svart som i grafven . . .» Och i ett annat bref: »Icke en dag förgår utan sorgbudskap: än om stängningen af någon institution nödvändig för oss och med möda åstadkommen, än om någon ny lag, som afser vårt förtryckande, än om andra yttringar af de maktägandes hat emot oss». Sådana förhållanden, som de här skildrade, kunna för öfrigt helt enkelt icke fattas i ett land, som aldrig pröfvat på något liknande. Man måste åtminstone någon tid ha lefvat i den atmosfär af tryck och pinande nervspänning, som de föra med sig, för att förstå hvad de innebära. Endast antydningssvis ha de också kunnat beröras i tryck; hvad som trängt ut i världen direkt från dessa landsändar har blott varit att förlikna vid en halfkväfd suck eller ett undertryckt jämmerrop.

I dessa kväfvande förhållanden har Eliza Orzeszko

frånleft sitt lif i den litauiska staden Grodno, hämmad och hindrad i hvarje rörelse, i hvarje uttryck för sina tankar och känslor. Först de sista revolutionsåren ha beredt henne liksom andra möjlighet att åtminstone något så när fritt kunna utsäga, hvad hon bär på hjärtat, att röra vid minnena från den tid, som så djupt ingrep i hennes både yttre och inre lif. Det är inte mycket, man af hennes censurbundna biografier kan få veta om hennes öden under och omkring 1863: att den förut förmögna familjen blef ruinerad, att hennes äktenskap upplöstes — Jensen meddelar, att Orzeszko, mannen, förvisades till Sibirien, men skilsmässan mellan de föga harmonierande makarna tycks ha ägt rum redan förut . . . Det väsentligaste om Eliza Orzeszko under upprorsåret säger för öfrigt »Gloria Victis!»

Det är naturligt, att polackerna begärligt skyndat att begagna sig af den ryska toleransen. Man ser nu också oupphörligt i bokhandelstidningar och annonser titlar på arbeten, som röra 1863. Den Romuald Traugutt, som förekommer i ett par af »Gloria Victis» berättelser, behandlas sålunda i ett utförligt verk: »Romuald Traugutt och hans diktatur 1863—1864.» I de polska tidningarna förekomma rikligt med anteckningar från denna tid, kanska gömda sedan årtionden tillbaka.

Och polackerna ha sannerligen allt skäl att passa på tillfället, som ju mer och mer visar sig ha varit endast en frist. Nu är åter autokratien herre, och på de nödtvungna eftergifterna ha följt blodiga repressalier. Tiderna öfverallt där borta äro dylstrare än någonsin.

Inte heller ha polackerna i dessa ödesdigra tider förmått samla sig till den enighet, som för dem skulle vara det nödvändigaste af allt. Ett ordstäf säger, att där två polacker äro församlade, där råda tre meningar, och i det fallet tenderar det ej till bättring. Kanske förhållandena nu t. o. m. äro mera tillspetsade, brytningarna våldsammare än i »de rödas» och »de hvitas» dagar. Då lyckades man ju till sist avvägbringa en åtminstone tillfällig enighet; nu spela de socialekonomiska stridigheterna in långt skarpare än forna meningsskiljaktigheter. Nationaldemokrater och socialister stå oförsonliga mot hvarann — och en hel rad andra partier dessutom — och glömma i inbördesstrider det gemensamma målet.

Och målet fjärrar sig än en gång — landets stora mål att bli »sitt eget» — men att det aldrig skall upplösa sig i intet eller försvinna ur sikte, det är visst, och därför skall det också en gång nås.

E. WEER.

Kvinnlig rösträtt — en tillämnad oväntad present.

De spanska kvinnorna, bland hvilka det antagligen icke finns en enda förkämpe för kvinnlig rösträtt och som synnerligen litet intressera sig för politik, höllo en dag på att helt oväntadt få sig den i andra land så eftersträfvade rättigheten sig tillerkänd. Mot slutet af ett plenum i cortes kom nämligen en deputerad helt ovän-

tadt med en motion i detta syfte. Motionen afslogs visserligen, men med en mycket knapp majoritet, och frågan kommer snart att väckas igen. Det är i Spanien demokraterna och republikanerna, som äro mest rädda för att ge kvinnorna rösträtt, då de med skäl frukta att de ultramontana och konservativa partierna därigenom skola förstärkas.

Besättandet af kamrerarebefattningen vid Stockholms stads hälsovårdsnämnd.

När Stockholms stadsfullmäktige i måndags hade att behandla denna fråga, med anledning af från hälsovårdsnämnden ingången anhållan att stadsfullmäktige ville yttra sig om, ifall från deras sida hinder skulle möta, om sådana befattningar å hälsovårdsnämndens stat, hvilka icke uttryckligen afsetts för kvinnliga innehafvare, kunde besättas med kvinnor, då sådan kompetent sökande finnes — hvilket nu var fallet — visade det sig som naturligt var, att frågan blifvit till ett principspörsmål, där de olika synpunkterna hårdt bröto sig mot hvarandra. Den uppfattningen att en kvinna, i fri konkurrens med mannen, skulle hafva rätt till en befattning, som hon visat sig kompetent att sköta, äfven om denna plats är en väl aflönad sådan, som tillförne innehafts af en man, skulle ju med naturnödvändighet stöta på det häftigaste motstånd från deras sida, som hålla före, att en väl aflönad plats är och måste vara en *manlig* plats. Beredningsutskottet hade ju redan gifvit sitt utlåtande om att en befattning, som ursprungligen varit afsedd att besättas med manlig innehafvare, är manlig, och i löneregleringarna är det bestämdt hvilka platser, som kunna innehafvas af kvinnor, d. v. s. endast de lägre aflönade. Denna uppfattning delades af majoriteten inom stadsfullmäktige, hvilket utgången af voteringen också utvisade. I strid mot denna uppfattning talade hrr Kjellberg, Lindhagen, Buhre och Palmstjerna m. fl., hvilka ehuru med från hvarandra delvis afvikande synpunkter förfäktade rättvisan af att kvinnorna släpptes fram på de områden, där de visade sig skickliga och kompetenta. Af särskildt intresse för denna fråga såsom verkligt principspörsmål var hr Kjellbergs ståndpunkt, hvilken närmare preciserades genom den motion han väckte vid sammanträdet slut, om att beredningsut-

skottet skulle hos nämnder och styrelser anhålla om, att de i sitt statförslag för 1909 inkomme med utredning, om hvilka platser, som kunde *alternativt* besättas med man och kvinna, samt om löner och pensionsförhållanden för sådana platser. Denna motion innebär en vida rättvisare lösning af frågan i sin helhet, än om beslut fattats om hvilka platser, som äro manliga och hvilka som äro kvinnliga, då fara med säkerhet föreligger att för de såsom kvinnliga bestämda en betydligt lägre lön komme att fastslås. Redan under debatten i går talades om en 60-procentslön för kvinnlig platsinnehafvare. Ett fastslående af en dylik lägre löneskala för kvinnor vore ju i mera än ett afseende på det högsta att beklaga.

Själftva *principfrågan* undanskymde ofta nog i debatten den sak, det här i själftva verket gällde, nämligen hälsovårdsnämndens förfrågan hos stadsfullmäktige. Det svar den fick genom att beredningsutskottets utlåtande bifölls med en majoritet af två tredjedelar mot yrkandet på återremiss af frågan i dess helhet, kan möjligen tydas olika. Huru hälsovårdsnämnden nu kommer att afgöra frågan, är i hvilket fall som helst svårt att yttra sig om. Lämnande all kvinnoakssynpunkt å sido finnes härvidlag säkerligen rent formella skäl, som kunna komma att blifva bestämmande för afgörandet i detta rent speciella fall. *Från* kvinnoakssynpunkt återigen måste fastslås, att om det är den sökandes egenskap af kvinna, som skulle utgöra hindret för erhållandet af platsen, är detta en principiell orättvisa, som aldrig nog kan betonas och framhållas.

När skall kompetens och skicklighet — i stället för kön — blifva normen, efter hvilken kvinnorna bedömas?

Från allmänheten.

Genmäle till fru Maj Lagerheim-Björck.

Med förundran har jag sett, huru en recensent i Dagny, fru Lagerheim-Björck, då hon anmält mitt föredrag »Kristendomen och kvinnan» (i serien »Sociala spörsmål i kristlig belysning») missförstått min mening. Fru L.-B. anser, att ett hufvudsyfte i föredraget varit att plädera för att kvinnor skulle »få rätt att bekläda prästerlig tjänst», något som jag alls icke talat om och under nuvarande kyrkliga förhållanden ingalunda skulle vilja yrka på. Hvad jag med mitt föredrag åsyftat, det har varit att framhålla huru mycket kvinnan bör kunna gifva mänskligheten i religiöst hänseende. Fru L.-B. tycks emellertid anse, att det är tämligen obehöfligt att tala för den saken; hon synes förmena, att det för kvinnan i det afseendet är »bra som

det är». Kvinnan kan, förklarar fru L.-B., »uppträda som talare och predikant ungefär hvar hon vill, äfven i kyrkor». För min del har jag aldrig hört talas om, att en kvinna uppträdt som predikant i någon kyrka tillhörande vår svenska statskyrka; och hvad beträffar de frikyrkliga kapellen, så torde man lugnt kunna påstå, att antalet kvinnliga talare näppeligen förhåller sig till antalet manliga som 1 till 100. Förklaringen till detta förhållande ligger enligt fru L.-B:s egen uttryckligt uttalade mening icke i någon bristande begåfning å kvinnans sida; »troligen finns det», skrifver hon, »lika många kvinnor som män som ha de andliga och intellektuella förutsättningarna för att kunna fylla prästens kall». Hvad anser

då fru L.-B. vara orsaken till att så ytterst få kvinnor verka som predikanter? Det bör väl ej kunna bestridas, att det åtminstone till mycket stor del beror på att kvinnan ej har så lätt att få tillfälle därtill, som fru L.-B. vill göra troligt, i det de förhindras därifrån genom en ganska utbredd uppfattning, att det ej är lämpligt att kvinnor uppträda som predikanter.

Ehuru jag, som sagdt, ej haft för afsikt att yrka på att kvinnor skulle få bli statskyrkopräster, kan jag dock ej undgå att beröra hvad fru L.-B. säger om att kvinnorna med sin »svaga fysik» torde sakna »de ganska stora fysiska förutsättningarna» för detta kall. Detta är ju samma skäl, som anförts, när man velat hindra kvinnorna från att bli läkare; man har då glömt, liksom fru L.-B.

tycks göra nu, att sjuksköterskans, barnmorskans och den kvinnliga missionärens yrken torde vara fullt lika ansträngande. Och när fru L.-B. talar om att en kvinna torde ha svårt att göra sig hörd i en stor kyrka, glömmer hon att det inom skådespelaryrket aldrig ansetts omöjligt för kvinnor att göra sig hörda i de största teatersalonger. — Detta argument — »kvinnans svaga fysik» — har ju mycket ofta blifvit användt, när det gäller att utestänga kvinnan från det eller det mera viktiga och jämförelsevis förmånliga arbetsområdet, men onekligen blir man litet förvånad öfver att se det framställt i en artikel i Dagny.

ANNA M. ROOS.

Kongressen i Amsterdam.

Förberedelserna till kongressen i Amsterdam pågå som bäst. Ur *Jus Suffragii* meddela vi nedanstående ur programmet.

Lördagen den 14:de juni hålles gudstjänst i *Eglise Wallonne* af Rev. Anna Shaw. På måndagen, vid kongressens öppnande, utföres en kantat, och på aftonen blir stor allmän mottagning.

Kongressens offentliga möten hållas på aftnarna. På onsdagen är ett ungdomsmöte anordnadt, vid hvilket fru Holmgren, Sverige, Dr. Anita Augspurg, Tyskland, Mrs Fawcett, England, Mrs Haugh Mac Culloch, Illinois och Madame Mirovitch, Ryssland, tala. På torsdag afton kommer rösträttsfrågan att ur kristlig synpunkt behandlas af fru Beelaerts van Blokland och grefvinnan Anna van Hogendorp från Haag, Rev. Shaw från Filadelfia, lady Frances Balfour, England, fru Blauenfeldt, Danmark och Madame Maugeret, Frankrike. Lördagen den 20:de anordnas stor middag, och den 21:sta kommer en utfärd att äga rum båtledes från Rotterdam till Hollandsch Diep med anslutning af Holländska nationalförbundets för kvinnans politiska rösträtt Rotterdamförening.

Det tyckes som om kongressen kommer att blifva mycket talrikt besökt, och dagligen anmäla sig nya deltagare. Många framstående talare komma att representera de olika länderna.

För medlemmar af kongressen ligga biljetter färdiga i Upplysningsbyrån i *Concertgebouw*, möteslokalen. De sändas på begäran till de respektiva hotellen.

Föreningsmeddelanden.

Stockholmsföreningen för kvinnans politiska rösträtt sammanträdde förra onsdagen, då taktikfrågan behandlades. Efter en inledning af fröken Signe Bergman vidtog diskussion, som resulterade i en resolution i fråga om hållningen rörande höstens riksdagsmannaval. Man beslöt att meddela resolutionen till verkställande utskottet att underställa densamma centralstyrelsen i Landsföreningen. Vidare tillsattes ett utskott på fem medlemmar att tillsammans med delegerade från öfriga rösträttsföreningar inom Stockholms län söka åstadkomma en länsammanslutning, liknande de redan förefintliga i Skåne, Östergötland och Örebro län.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution.

Resestipendiet å 1,500 kr. för med. licentiater har för idkande af psykiatriska studier tilldelats med. lic. fröken Alfhild Tamm.

Stockholms stads stipendium å 400 kr. har tilldelats fil. d:r fröken Valfrid Palmgren för studium af folkbibliotek i Tyskland.

Norrbottens stipendium, å 325 kr., afsedt för universitetsstudier, har tilldelats fröken Hulda Rutberg.

Notiser.

Fru Anna Palme-Dutt, känd sedan sina tre intressanta föredrag i Stockholm öfver engelska förhållanden, är nu på en föredragsturné i landsorten. Icke mindre än 28 kvinnliga rösträttsföreningar hafva redan rekvirerat föredrag af fru Palme-Dutt. Inom ett tiotal F. K. P. R. i Södermanland, Närke, Västmanland, Värmland och Västergötland hafva föredrag redan hållits. I midten af denna månad kommer fru Palme-Dutt att besöka några af de norrländska F. K. P. R. Slutet af maj är anslaget åt södra Sverige.

Kvinnor vid de irländska universiteten. Den 24 april publicerades förslag till statuter för de två nya universiteten i Irland. Det är beaktansvärdt, att en paragraf i förslaget gifver kvinna rätt att icke blott studera och aflägga alla grader vid universiteten utan ock att innehafva alla slags lärarebefattningar och tjänster vid universiteten och deras styrelser samt njuta förmån däraf lika med man.

Bland de af staten utsedda medlemmarna i universitetens öfverstyrelse eller senat måste alltid minst en vara kvinna. Fröken Mary T. Hayden, fil. d:r, är medlem af Dublinuniversitetets första senat, men vid Belfastuniversitetet är ännu ingen utnämnd.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND, Strömsbro.

JACOBSONS, 2 Hamngatan, midt för Berzelii park.
VÄLSORTERAD. Firman etabl. 1832.

Egnahemssparbanken.

Kontor: Vasagatan 38.

Begagna denna sparbank för insättning å sparbanksräkning. Kan användas äfven för hushållsräkning. Intill 500 kr. kunna i regel utfås utan uppsägning.

Öppen half 10 f. m.—7 e. m.
Allm. tel. 917. Rikstel. 73.

Inlåningsränta f. n. 5 1/2 proc.

Vejbystrands Sjukhem
vid Skelderviken

(Barkåkra station, Västkustbanan) för ben- och körteltuberkulos, rachitis och allm. svaghet, mottager barn och vuxna, dagavgift 4—6,50 kr. Öppet året om, central uppvärmning, härligt läge i barrskog vid hafvet. Läkare: Dr Ernst Lindahl vid Kronpr. Victorias Kustsanatorium, Barkåkra.

Kemisk Tvätt.

A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

Extra fina
Dörrskyltar, Stämplrar
och Sigill

erhållas alltid billigast från
GUSTAV HÅKANSSON
Stockholm. Box 173.
Mästersamuelsgatan 54.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,
Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs.

Filip Holmqvists
Handelsinstitut
Norra Allégat. 7, Göteborg
FRÄMSTA OCH STÖRSTA
ENSKILDA HANDELS-
LÄROVERKET I LANDETS
FRÄMSTA HANDELSSTAD

Efter aflagd

Realskoleexamen

eller studentexamen eller afgang från högre läroverk för flickor bilda Institutets års- och terminskurser en synnerligen lämplig och tidsbesparande fortsättning för inträde på köpmansbanan och bankkontor. Begär program. Öfver 200 firmor ha under 1907 rekryterat sin personal från Institutet.

Filip Holmqvist,
Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm, lärare vid Chalmerska institutet, ledamot af Sv. Revisorsamfundet.
Höstterminen börjar den 20 aug.
S. T. G. 26 042.

Prenumerantsamlare å DAGNY

sökas på alla platser i landet och erhålla fördelaktiga villkor. Tillskrif

Dagnys Expedition, Stockholm C.

Nyheter i bokhandeln.

Mara. En berättelse från tiden för Waldenserbefordelserna af *B. Utmen.* Bemyndigad översättning af *E. Willén.* Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.

Slagen och dock segrare. En berättelse från Konstanz och Böhmen. Af *D. Alcock,* författarinna till »De spanska bröderna» m. fl. Översättning af *A-i-e.* Första delen häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2: — kr. Andra delen häft. 2: 25, kart. 2: 75, klotb. 3: — kr.

Bibliska tids- och stridsfrågor utgifna af professor, teol. d.r. *A. Kolmodin:* VI. Den bibliska religionens egendomlighet af *D. Conrad v. Orelli,* teol. professor i Basel. Bemynd. öfvers. Häft. 50 öre.
VII. Kristendomen och den arkristna församlingens bibel af professor, teol. d.r. *A. Kolmodin.* Häft. 50 öre. (I distribution.)

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

I Johanna Brunssons

Praktiska Konstväfnadsskola

Stockholm * Birger Jarlsgatan 27 * Allm. Tel. 437

pågår utställning och försäljning af konst- och allmogeväfnader passande för hem i stad och på landet till lördagen den 23 maj.

Elever mottagas hela året om. Upplysningar på begäran

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för 1/11, 2:50 för 1/2 och 1:25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsavgiften med addrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla. ens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnörelsen, torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet runt.

Maria Rohléns
Syateljé
43 Thulegatan 43.

Rekommenderar sig för utförande af allt hvad till linnebranschen hörer.
Specialité: **Stärkskjortor.**

Mot grått hår

fullt oskadligt medel, som återställer grått hår till dess naturliga färg.

FANNY GELINS PARFYMMAGASIN,
5 Malmförgsg. R. t. 2225. A. t. 4694.

G. V. Löfgren,
Snickerifabrik,
86 Skånegatan 86.

Husreparationer, Kontors- och Butiksinredningar verkställas omsorgsfullt till moderata priser.

OBS! Parkettgolf lagas och bonas.

För resande till
Rivieran

rekommenderas det skandinaviska pensionatet Villa Elsie i San Remo (Norditalien). Pensionatet förestås af en dansk dam. 20 rum och trädgård med utsikt öfver Medelhafvet. Moderata priser.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 1/2 öre pr mm.)

EN FRANSK DAM, lärarinna vid ett gymnasium i utlandet önskar tillbringa juli och augusti månader hos en svensk familj i Stockholm eller på landet mot några timmars daglig undervisning eller konversation. Man meddelas sig med mademoiselle A. Brand. Adress: Svenska Vicekonsulatet, Windau, Kurland, Ryssland.

HOS TJÄNSTEMAN önskar ung flicka med god handstil, van vid skrifgöromål, plats snarast möjligt. Svar: »Maj 1908», Landskontoret, Nyköping.

EN UNG FLICKA, kunnig i massage, sjukgymnastik och franska språket, önskar medfölja dam eller familj till landet, badort eller på resa. Vill anses som familjemedlem. Bästa rekommendationer. Svar till »22 år», Kiosken, Järntorget, Göteborg.

UNG FLICKA, med någon praktik i sjukvård, önskar som njalp och sällskap medfölja äldre dam till badort. Ersättning önskvärd. Svar till M. K., Länsmanskontoret, Kilafors.

EN UNG FLICKA från ett bättre hem, som genomgått hushållsskola och kurs i sömnad och handarbeten, önskar plats i någon god familj, snarast möjligt. Svar emotes tacksamt till »Familjemedlem», Öster-Fernebo, p. r.

I GODT HEM önska två bättre flickor plats att gå frun tillhanda. Vana att deltaga i hvarjehanda husliga göromål. Någon lön önskvärd. Svar emotes tacksamt till »Familjemedlem 18 och 23 år». Obs. hvar för sig. Svenska Dagbladet f. v. b.

I GODTHEM VID STÖRREBRUK önskar ung flicka plats för att deltaga i arkitekt- eller ingenjörseritning, bokhålleri m. m. äfvensom inom hemmet förekommande göromål. Svar till »Ritning», Allm. Tidn.-kontoret, Gustaf Ad. torg, Stockholm.

LEDIGA PLATSER.**Skolkök.**

Sedan skolrådet i Halmstad beslutat att från början af nästa läsår i nya skolhuset införa undervisning i huslig ekonomi för flickor och för ändamålet anställa lärarinna mot årlig lön i ett för allt af 1,100 kronor, kungöres härmed lärarinnebefattningen till ansökan hos skolrådet före kl. 12 på dagen den 15 nästkommande juni.

Halmstad den 5 maj 1908.
SKOLRÅDET.

Från den 15 juni

kommer ytterligare en

sjuksköterska

för Västerås stad att anställas. Fast lön 500 kronor och ersättning för allt arbete enligt taxa. Ansökan om platsen, åtföljd af kompetenshandlingar, frejd- och läkarebetyg, insändes till Hälsovårdsnämnden i Västerås före den 1 juni.

MASKINSKRIFVERSKA, helst infödd tyska, fullt förtrogen med tysk och svensk stenografi samt maskinskrifning, erhåller förmånlig plats. Skriftlig ansökan torde insändas till Elektriska Aktiebolaget Siemens-Schuckert, Stockholm.

HUSFÖRESTÄNDARINNA sökes för prästhem på landet, där husmoder saknas och barn finnas. — Uppriktig kristen, bildad, helst musikalisk med ljusst lynne och god hälsa; vara att hafva en husmoders omtanke samt insikt och lust för arbete inom hemmet, sinne för ordning och trefnad, förmåga att i kärlek handleda och vinna barn, samt uppfattning af ett prästhems ställning inom församlingen. Svar med ref., familjeförh., ålder, hälsa, fotografi m. m. före 15 juni till »Godt hem 1908», under adr. S. Gumæli Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

LÄRARINNEPLATS (äfven lärare kunna söka platsen) med undervisningsskyldighet hufvudsakligen i tyska och engelska är ledig att tillträda i höst i Mönsterås statsunderstödda samskola. Lön efter kompetens. Ansökningar, ställda till styrelsen, insändas före den 20 maj till rektor Hj. Lundborg, Mönsterås, hvilken lämnar närmare upplysningar.

I STÖRRE FABRIKSSTAD finnes plats å kontor för dam, som kan korrekt öfversätta till tyska, engelska och franska. Svar, innehållande anspråk å lön, lämnas till »Aktiebolag» under adress Gumæli Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Undervisning i engelska språkets alla branscher.

35 års praktik i utlandet.

Fru C. O. F. Nordenadler,
Drottningholmsvägen 12, 1 1/2 tr.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga upplysningar genom
Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,
54 Drottninggatan,

»Viola» 26: 50.

Morgonrockar

Musslin, Zephyr, Yllebatiste, Kläde i största sortiment!

Vidstående Rock
»Viola»

i rödt eller dubblätt franskt kläde.

Pris 26: 50.

N:o 1340 »Viola» begäres. Till landsorten mot postförskott!

I Damkonfektionen:

Promenad-dräkter,
Kappor, Öfver- o. Underkjolar, **Blusar.**

Allt nytt, elegant och modernt!

F. W. Campanius
43 Vesterlånggat. 43.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktilighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Notariatsafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Svensk gymnastik i England. Af E. K—n.

Kvinnan i Konsten. Föredrag af Carla Celesia di Vegliasco. Den italienska kvinnan.

Kommunal rösträtt för gift kvinna afslagen af riksdagen. Riksdagens beslut i barnmorskornas lönefråga.

Polska minnen. Af E. Weer.

Besättandet af kamrerarebefattningen vid Stockholms stads hälsovårdsnämnd.

Från allmänheten. Genmäle till fru Maj Lagerheim-Björck. Af Anna M. Roos.

Kongressen i Amsterdam.

Föreningsmeddelanden.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.